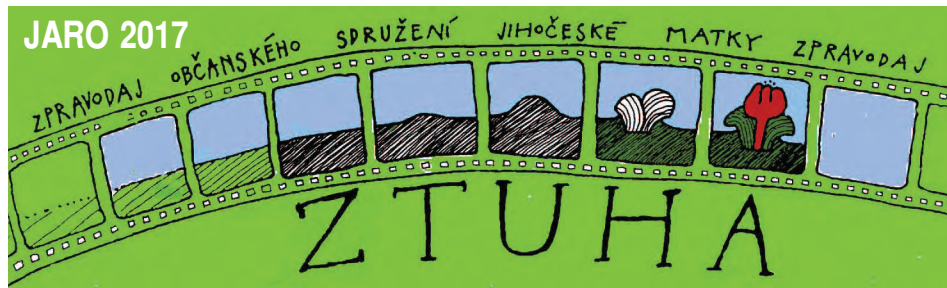

JARO 2017

Vlad Rusakov a Julia Aiubova se narodili v osmdesátých letech v tehdejší Sovětské svazu, poblíž města Černobyl. Letos přijíždí již podruhé do České republiky na přehlídku filmů s tematikou černobylské a fukušimské havárie. Loni se Černobylfest konal v Praze, letos Vlada a Julii přivítají České Budějovice.

Černobyl připomínat potřebujeme

Vlad se narodil v roce 1985 a v době černobylské havárie, v roce 1986, žil v Kyjevě. Z nějakého důvodu nebyl evakuován, a tak mu bylo vydáno, jako mnohým dalším, kteří zůstali v Kyjevě, osvědčení dítěte dotčeného černobylskou havárií.

Julia má také toto osvědčení. Měla zdravotní problémy se štítnou žlázou, ačkoli se narodila až po havárii. Její otec pomáhal při čistících pracích a dělal řidiče generátoru, který byl zodpovědný za bezpečnost celého Černobylu.

Kdy jste se začali zajímat, co se vlastně v Černobylu stalo?

Vlad a Julia: V době, kdy se objevila počítačová hra Stalker, která přitáhla velkou pozornost k tématu Černobylu hlavně u mládeže. My jsme tehdy pracovali na natáčení amatérského videa podle hry Stalker pro našeho známého a on nás poprosil, abychom napsali soundtrack k tomu filmu. A tím se nám propojila hra, Černobyl a hudba.

Bavili jste se doma o Černobylu?

Vlad: Moji rodiče mne od začátku moc nepodporovali v hudbě. Chtěl jsem hrát rock a mám se prostě taková hudba nelíbí. Když jsme začali dělat něco serióznějšího, videa, klipy, ukazoval jsem svým rodičům vše, co jsme natočili a reakce byla: „Kdy se přestaneš zabývat hloupostmi?!“ Protože se to týkalo Černobylu, rodiče to nezajímalo. Pro ně to jsou nepříjemné vzpomínky, které chtějí vymazat z paměti.

Julia: Já jsem chtěla hrát na bubny. Naši mi řekli: „Dělej si, co chceš, ale nás tím neotravuj.“ Když jsem se začala zabývat hudbou v souvislosti s Černobylem, bylo to stejné jako u Vlada. Když vyšly naše klipy, rozhovory, vždycky jsem dostala jen jednu otázku: „A dostali jste za to zapláceno?“ Bez ohledu na to, jestli se tím

Vlad a Julia, Praha 2016

k něčemu dobíráme, rozvíjíme se, prostě jen materiální záležitost, jestli nám za to někdo zaplatil. Prý proč se tím zabýváme. Můj tatínek se o to téma trochu zajímal, povídal nám nějaké své příběhy, ukazoval fotky z Černobylu. Ale nějaká diskuse tam končila.

Jak to vypadalo v Kyjevě bezprostředně po havárii?

Vlad: Moje matka vzpomíná jen na to, že po havárii byl 1. května v Kyjevě májový průvod. Všechny děti a rodiče šli do průvodu, a pak se dozvěděli, že došlo k havárii a je nutné evakuovat Kyjev. Tohle znají moji rodiče. Že se jim řeklo, aby nevycházeli z domu. A pak to, co viděli z okna - že polévali ulice a střechy vodou. A to je jediné, o čem můžu s nimi mluvit, protože oni vědí jen to, co jim řekl Sovětský svaz, to znamená co bylo ve zprávách a co viděli na vlastní oči.

Jaké byly tedy vaše zdroje informací?

Vlad: Je už těžké najít v Kyjevě nebo na Ukrajině obyčejné lidi, kteří by věděli něco víc o Černobylu, než víme my s Julií, protože už máme tolik informací, že nám málokdy někdo poví něco nového. Tím tématem se zabýváme už dlouho, asi od roku 2009 a za těch sedm osm let se nám povedlo všechno možné přecišt, nakoukat, potkat se s kdekým. S jadernými fyziky, s dřívějšími zaměstnanci, s likvidátory, se stalkery, kteří tam vodí exkurze.

A pak jste se dostali přímo do zóny, k reaktoru...

Vlad: Ty pocity, které prožíváš, když stojíš před reaktorem, to je prostě nepředatelné. Nestačí kouknout na fotky, filmy, poslechnout rozhovory, promluvit si s lidmi, kteří tam pracovali. To se nevyrovná pocitu, když se postavíš před tohle "monstrum".

Černobyl lze možná vytěsnit z myslí, ale hrůzná dědictví havárie, to je prostá skutečnost, se kterou je potřeba se vypořádat. Jak toto vnímá ukrajinská společnost?

Vlad: Faktem je, že po rozpadu Sovětského svazu si Ukrajina ten problém nebere za svůj. Byl to problém Sovětského svazu a ona si nechce na sebe brát odpovědnost a zabývat se tímhle "odkazem" SSSR. Rodiny likvidátorů trpí, protože mnoho dětí zůstalo bez otců. A nikdo o tom nemluví. Důchody likvidátorů se snižují, místo aby se zvyšovaly, protože ti lidé jsou víc a víc nemocní. Rok od roku je to složitější, protože lidí, kteří si tragédii pamatují, ubývá.

Julia: Je pozoruhodné, že za tu dobu, co se zabýváme Černobylem, jsme neposkytli rozhovor nebo neúčinkovali ani v jednom filmu,

Letos na jaře uplynulo šest let od havárie v japonské Fukušimě a třicet jedna let od havárie v Černobylu. S následky se v okolí Fukušimy i Černobylu lidé potýkají dodnes. Například v japonském městě litate je

podle čerstvé studie Greenpeace No return to normal stejné zamoření jako v dnes uzavřené třicetkilometrové zóně v Černobylu. Náklady na likvidaci následků fukušimské havárie jsou odhadovány na částku cca 187 miliard dolarů a odstraňování následků bude trvat 30 až 40 let. Navzdory faktu, že úroveň zamoření prostředí je v litate stále vysoká, chce japonská vláda umožnit obyvatelům návrat.

V Česku nám (snad) nehrozí ruský šlendrián, ani zde nehrozí tsunami. Vážná havárie se ztrátou chlazení však může být způsobena i teroristickým útokem, třeba hackerským zásahem. Na tato rizika upozorňuje například Národní bezpečnostní úřad (NBU), podle kterého je český kyberprostor ohrožen. Obrana většiny počítačové infrastruktury je podle NBU snadno prolomitelná. A to se týká nejen provozu nemocnic, vodárenských zařízení a leteckého provozu, ale i jaderných elektráren.

Kolik Fukušim a Černobylů nás ještě čeká, než opustíme rizikovou jadernou technologii, která vpsledku není ani levná ani čistá?

Monika Machová Wittingerová,
České Budějovice

který by byl ukrajinského původu. Zjednodušeně řečeno: tímhle problémem se zabývá okolní Evropa a na Ukrajině to nikoho moc nezajímá.

Dnes jezdí do zóny desetitisíce turistů ročně, hodně ze zahraničí. Jak vnímáte černobylský turismus?

Vlad: Je to bizarní fenomén. Zóna turisty přitahuje, ale většinou to nejsou lidé, kteří by se zabývali řešením problému. Přijedou, podívají se. Takové muzeum, kde je možné se podívat na rozpadlé domy nebo dětská hřiště. A je to jen další způsob, jak vydělat na tragédii. Nikoho nezajímá, kam plynou peníze z exkurzí. Nemůžu si koupit vstupenku přes internet, aby bylo možné vyčíslit konkrétní částku a z této částky odvést nějaké procento. Vše probíhá v hotovosti. To se prostě nedá kontrolovat.

Jaké máte plány?

Vlad: Je moc těžké něco dělat. Na Ukrajině je stále krize, probíhají vojenské akce a lidi na Černobyl nemají náladu. Za někým zajdeš, začneš o problémech s Černobylem a uslyšíš: „Hele, nech toho, mám peníze na tři dny a dvě děti.“ Uplyne další výročí, vše zas usne. A my budeme čekat do dalšího výročí, a pak se zas budeme snažit to lidem vysvětlovat. A takhle to půjde dál a dál. Mně se zdá, že je to takový začarovaný kruh. Tlučeme hlavou o zeď, ale nemůžeme s tím prostě přestat. Jestli té nějaké téma zajímá, tak prostě nehleďš na pokles zájmu. Ty se tomu prostě věnuješ pořád.

Ptala se Daniela Magersteinová

V dubnu 2017 vydalo: Jihočeské matky, z.s.,

Kubatova 6, Č. Budějovice, 370 04

E-mail: jihoceske.matky@ecn.cz

Tel.: +420 603 516 603

www.jihoceskematky.cz

Registováno: Ministerstvo kultury ČR,

reg.č. MK ČR E 21194

Jihočeské matky

VENDA & MILDA

epizoda 2

KŮL DO HŘIŠTĚ

NÁSLEDUJÍCÍ PŘÍBĚH JE SMÝŠLENÝ A JAKÁKOLIV PODOBNOST SE SKUTEČNÝMI POSTAVAMI ČI UDÁLOSTMI JE ČISTĚ NÁHODNÁ

V KONFERENCEČNÍ MÍSTNOSTI JEDNOHO VÝZNAMNÉHO MINISTERSTVA SE PRÁVĚ KONÁ ZÁSADNÍ A ZÁSADNĚ PŘEDLOUŽÁ ENERGETICKÁ PORADA K UKLÁDÁNÍ JADERNÉHO ODPADU Z NĚKOLIKA MALEBNÝCH JADERNÝCH ELEKTŘÁREN. VENDA & MILDA, ODBORNÍCI NA COKOLIV, BYLI PŘIZVÁNI TĚŽ. JSOU OVŠEM SPÍŠE MUŽI ČINU, PROTO NETŘEBA, ABY NA PORADÁCH VYSEDÁVALI OBA. MILDA MÁ PAMĚŤ JAKO SLON, TAK SI VŠECHNY ÚKOLY PEČLIVĚ ZAZNAMENÁ...

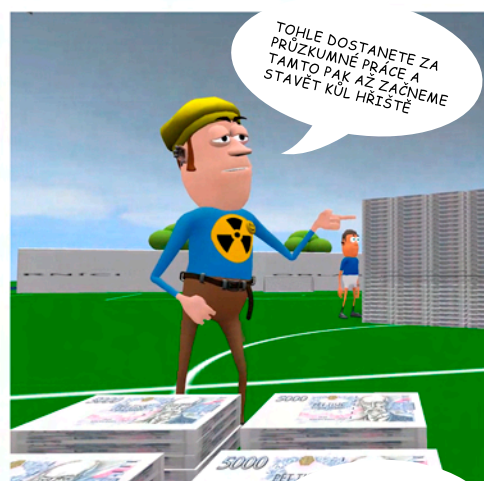
... PORADA JE DLOUHÁ A MILDA MALINKO KLIMBÁ...

... PRŮZKUMNÉ PRÁCE VE VYTIPOVANÉM STABILNĚ MALEBNÉM MĚSTEČKU...

... A MILDA VŠE LÍČÍ VÍCE NEŽ OPRAVDOVĚ...

Vyhořelé palivo z jaderných elektráren patří mezi nejnebezpečnější materiály vůbec. Obě české jaderné elektrárny (Dukovany a Temelín) vytvoří v průběhu svého plánovaného provozu přibližně 4 tisíce tun vyhořelého jaderného paliva. Česká vláda i další státy prosazují definitivní pohřbení do zemských hlubin. Žádné podobné zařízení na světě ovšem zatím není v provozu. Při současném stavu vědeckého poznání nelze spolehlivě prokázat, že izolace vyhořelého jaderného paliva od okolního prostředí bude funkční potřebnou dobu statisíců let. Při povolování průzkumů i stavby úložiště je vždy upřednostněna vůle státu. Obce nebo spolky jako zástupci dotčené veřejnosti mají jen velmi omezené možnosti, jak hájit své oprávněné zájmy. Většina ohrožených obcí ale odmítá požadavek státu, který se na jejich „dvorku“ rozhodl uložit vysoce radioaktivní materiál. Obyvatelé 27 z nich jednoznačně odmítli plány na úložiště v místních referendech s průměrnou účastí 73 %. Správa úložišť nejprve slibovala pokračovat v hledání jen tam, kde získá souhlasy obcí, ale pak svůj přístup přehodnotila a rozhodla se prosadit průzkumy bez ohledu na ně...